

Mihael Novak

Kako sem prišel v politiko

Nikdar se nisem ukvarjal s politiko, a sem spoznal, da je potrebno stopiti v stranko. Začel sem kot podpredsednik in predsednik IS, načelnik Upravne enote Kamnik pa sem postal leta 1995.

Kot dijak in tudi kasneje sem rad sodeloval pri dogajanju v domačem kraju in bil vedno prisoten pri raznih prireditvah. Tako je prišlo leto 1989 in čas velikih sprememb, ki so se kazale v vzhodni Evropi. Bil sem med tistimi, ki smo se prvič v življenju pridružili nekemu gibanju, in sicer krščansko-socialnemu gibanju. Takrat ni bilo še nobene stranke. Tudi sam nisem imel nobenih političnih ambicij in tudi razmišljal nisem o politični karieri. Preprosto sem čutil, da prihaja trenutek, da je možnost, da Slovenci postanemo svobodni v lastni državi in da se moram izpostaviti ter prispevati svoj delež. Samo to sem imel pred seboj. Vedel sem, da je to sen, o katerem so Slovenci sanjali in hrepeneli tisoč let in več, in da je to moč uresničiti. Verjel sem v to. Spominjam se pomladi leta 1990 in priprav na prve večstrankarske volitve. Ko je bila ustanovljena stranka Slovenski krščanski demokrati, sem takoj brez pomislekov stopil vanjo. S svojim vrednostnim pogledom na svet sem v njej videl svoje mesto, vendar še vedno brez političnih ambicij.

Potem so se začeli razni shodi in vem, da sem že takrat nastopal in pripravil izračun ter govoril, koliko dajemo za vojsko, da bi lahko imeli lastno državo, da bi se lahko manj potratno in racionalneje organizirali, da bi lahko živeli demokratično in bolje v lastni državi.

Spomnim se, da so mi nekateri kdaj celo prigovarjali (tudi Andrej Capuder, kasnejši minister za kulturo):

»Veš, kar malo preveč si govoril o lastni državi.«

»Ne,« sem rekel, »vem, da jo bomo imeli, če bomo zmagali na volitvah. Jaz verjamem in to se bo zgodilo.«

No, in tako so prišle volitve in na volitvah je DEMOS dobil večino.

Potem se je začelo tudi na občinskih ravni:

»Sedaj smo dobili, torej je potrebno prevzeti odgovornost in oblikovati vlado, izvršno oblast.«

Sam sem bil takrat zaposlen v podjetju Stol Kamnik in nekega dne me je poklicala Marija Sitar:

»Sedaj sem kandidatka za mandatarko, da bi prevzela občinsko vlado v Kamniku. Kandidaturo

9. decembra 1992 so delegati Skupščine občine Kamnik izvolili nov Izvršni svet Občine Kamnik (od leve proti desni stojijo): Demeter Sadnikar, Dušan Žumer, Janez Stražar, Marijan Stele, Judita Mlinar Kern, Janez Brlogar, predsednik Mihael Novak, Branko Novak, Janez Andrejašič in dr. Janko Urbanc.
(Foto: arhiv Mihaela Novaka)

sprejemam pod enim pogojem: Če greste vi za podpredsednika in boste pokrili področje gospodarstva.«

Odgovoril sem ji, da o tem sploh nisem razmišljal in naj mi da kakšen dan, da razmislim. Še isti dan pa so me zvečer klicali domov, naj pridem v Ljubljano, na Občino Ljubljana Center, za sekretarja za gospodarstvo. Po poroki, ko sva z ženo februarja 1989 dobila hčerko, sem namreč živel v Ljubljani.

Takrat sem rekel:

»Ne. Če se bom odločil, bom za Kamnik, saj od tam izhajam in ker so mi tam rekli prvi. Nekako to čutim kot dolžnost. Pa tudi Marijo Sitar poznam iz Stola.«

Res je, veliko sem tehtal, a sem se kljub temu težko odločil.

Nekateri so govorili: »Vprašanje, kako bo. Nimaš političnih izkušenj, politika zna biti grda in umazana.«

Vendar sem si rekel, jaz vem in verjamem, da se da z drugačnim delom in z drugačnim pristopom tudi uspeti. Ta pristop sem želel gojiti, to je bilo zame vodilo.

Vstopil bom v to in tako bom delal. Zavedal pa sem se, da smo si prizadevali za demokracijo, za večstrankarstvo in da jih moramo tudi uveljaviti.

Tako sem potem odločil in odšel na povsem novo pot. Maja 1990, ko se je oblikoval in bil potrjen Izvršni svet Občine Kamnik, je postala predsednica Marija Sitar, jaz pa sem postal podpredsednik in sekretar za gospodarstvo. Poleg mene so bili v njem še trije poklicni in trije nepoklicni člani. Izvršni svet je bil imenovan in pričeli smo delati. V Stolu sem moral prekiniti delo in tako sem konec maja podjetje tudi zapustil. Vmes sem bil še malo tam, junija pa sem potem »na polno«, kot pravimo, začel na občini. Imel sem zelo široko področje: gospodarstvo in družbene dejavnosti.

Ker se prej praktično nikoli nisem ukvarjal s tako dejavnostjo, sem se stoodstotno zavzel za delo. Dopoldan in popoldan sem delal v pisarni, zvečer in pozno v noč pa doma, saj sem gradivo nosil tudi

Z obnovo samostanske knjižnice je dal Izvršni svet Občine Kamnik občanom pomembno kulturno sporočilo. Na sliki so Mihael Novak, pater Miroslav in Slavko Tekavčič, predstavnik Ministrstva za finance RS (december 1992) (Foto: arhiv Mihaela Novaka)

domov. Preučeval sem vsebino in po kakšnem mesecu, mesecu in pol, ko smo se pogovarjali, sem že kar dobro vedel, v katero smer gredo stvari.

Lahko rečem, da smo se v delo zagnali s srcem. Leta 1990, 1991 so bili notranji odnosi zelo korektni. Vsi smo bili zavzeti, ne glede na različno politično prepričanje. Pravzaprav političnega prepričanja nikdar nismo izpostavljali. Vedno smo težili k pogovoru. Na tiste trenutke imam res lepe spomine.

Bil je tudi čas plebiscita, vojne, zased; tudi narava nam ni prizanašala, saj so našo občino prizadele poplave. Poleg vseh običajnih težav se je tako dogajalo še vse to. Spominjam se, da so takrat veljale prispevne stopnje za različna področja družbenih dejavnosti, in ko se je trg začel krčiti, je bilo treba zmanjševati obremenitve. Javna poraba v naši državi je bila znižana na doslej najnižjo raven, pričakovanja pa izjemno velika. Res je, ni bilo enostavno.

Takrat je bila v občini velika investicija v družbenih dejavnostih knjižnica. No, kljub temu nam je v Kamniku 1990 in 1991 uspelo. Začeli smo namreč, kot smo si zastavili, tudi na drugih področjih – ne samo v kmetijstvu, ampak tudi v obrti, podjetništvu in turizmu. Zavedali smo se, da Kamnik ima danosti, so pa premalo izkoriščene. In tako je naša ekipa, ne glede na težke razmere, dovolj trdno zakorakala.

Gospodarstvo naše občine je bilo zelo navezano na jugoslovanske trge: Stol, Svilanit, Titan, KIK ...

Podjetje Utok je začelo propadati. Ugotovili smo, da tam proizvodnje ne bo moč obnavljati in da ne bo šlo. Začeli smo sprejemati prostorske ukrepe, kako bi revitalizirali območje podjetja.

Tako je minilo leto 1991. Leta 1992 so nastala nekakšna nasprotja. Predsednica IS je spomladi odstopila. Ne vem, zakaj. Imela je tudi zdravstvene težave. Najprej je rekla, da ne bo kandidirala, potem se je odločila, da bo še enkrat sestavila IS, vendar ji ni uspelo dobiti dovolj podpore. Osebno imam lepe spomine na sodelovanje z njo; bilo je korektno. Kadar koli se srečava, se z veseljem spominjava najinega sodelovanja.

Odprtje prizidka k osnovni šoli v Komendi (avgust 1993). Na sliki (z leve proti desni) so Mihael Novak, predsednik Krajevne skupnosti Komenda Roman Grošelj in dekan Nikolaj Pavlič. (Foto: arhiv Mihaela Novaka)

Tako je prišla jesen leta 1992, ko sem kot podpredsednik v pretežni meri sam vodil IS. Drugi so mi pričeli prigovarjati, naj se vendarle odločim in kandidiram za predsednika. Po pol leta vodenja sem se odločil, da mandat speljem do konca. Izrazil sem le zahtevo, da lahko sam oblikujem ekipo. Nasprotovanj ni bilo.

Glede načina dela sem bil vedno zagovornik dogovarjanja in pridobitve soglasij. Le če res ni soglasja, je potem rešitev glasovanje. Pri temeljnih stvareh pa je potrebno najti soglasje.

Ko sem dobil mandat za pristo sestavo ekipe, sem za sekretarja za notranje zadeve in podpredsednika predlagal Dušana Žumra, za prostor Janeza Stražarja, za gospodarstvo Judito Mlinar Kern, za obrambo Janeza Brlogarja, nepoklicnih članov izvršnega sveta pa je bilo več: za turizem in podjetništvo sem predlagal Marijana Steleta, za področje kmetijstva Demetrija Sadnikarja, za družbene dejavnosti Janeza Andrejašiča, za varstvo okolja dr. Janka Urbanca in za področje lokalne samouprave Branka Novaka. V Izvršnem svetu Občine Kamnik so bili tako kandidati vseh političnih strank, ki so bile zastopane v občinski skupščini, povezovali pa so nas program in prioritete, ki sem jih predstavil.

Bil sem namreč zagovornik konsenza. Vsem sem povedal, da se ne bomo vpletali v strankarske vode. Tako smo takrat zastavili in še danes sem ponosen, da smo kot prijatelji začeli, delali in končali ter da smo ostali prijatelji.

Ta pristop se je potrdil kot pravilen. Občasno so bile pripombe ali kakšni amandmaji, vendar je bil nazadnje rezultat vedno soglasje. To pa je bil tudi moj moto.

Za področja sem izpostavil določene prioritete: prostor in varstvo okolja, turizem, obrt, podjetništvo, kmetijstvo in lokalna samouprava. S takšnim programom smo šli 9. decembra 1992 na skupščino in dobili popolno podporo.

Potem se je začelo nadaljevanje trdega dela. V letu 1992 smo imeli največji projekt – frančiškanski samostan. (Leta 1992 je bilo namreč 500 let samostana – ko je Kolumb odkril Ameriko.) Že prej je bila

Kamniška občina s predsednikom skupščine naklonjena prizadevanju, da se frančiškanski samostan obnovi. Bil je v slabem stanju. V njem so bila socialna stanovanja in ni bilo pravega odnosa do dediščine. Takrat se mi je zdelo prav, da po investiciji v knjižnico obnovimo še samostan in da bo tako obnovljen dajal Kamnik pomembno kulturno sporočilo, saj bo ostal ponos Kamnika in Kamničanov.

To je bil največji projekt leta 1992, ki sem ga vodil kot podpredsednik s podporo predsednice in končal kot predsednik. Potem pa smo 1992–1993 šli v izvedbo prizidka k šoli v Komendi, začeli smo spodbujati podjetništvo, CRPOV v Komendi in Snoviku, kjer smo nadaljevali z raziskavami vode in izvedbo pilotskega projekta, kar je kasneje vodilo do današnjih

term. Leta 1993 smo celovito pristopili k varstvu okolja. Pripravili smo podlage za plinifikacijo, za zgraditev omrežja, sprejeli odlok o koncesiji in leta 1994 je izšel razpis. Na področju varstva okolja smo začeli z izdelavo katastra črnih odlagališč in s programom varstva okolja. Široko smo zastavili stvari, za katere smo menili, da jih je treba dolgoročno razvojno opredeliti.

Leta 1993 so se začele dejavnosti za modernizacijo bencinskih servisov. Izdelali smo študijo lokacij bencinskih servisov. Na področju turizma smo šli v izvedbo predstavitve turistične ponudbe in njeno povezovanje; že leta 1992 smo sprejeli grafično predstavitev občine s sloganom: »Kamnik v naročju planin«, ki velja še danes.

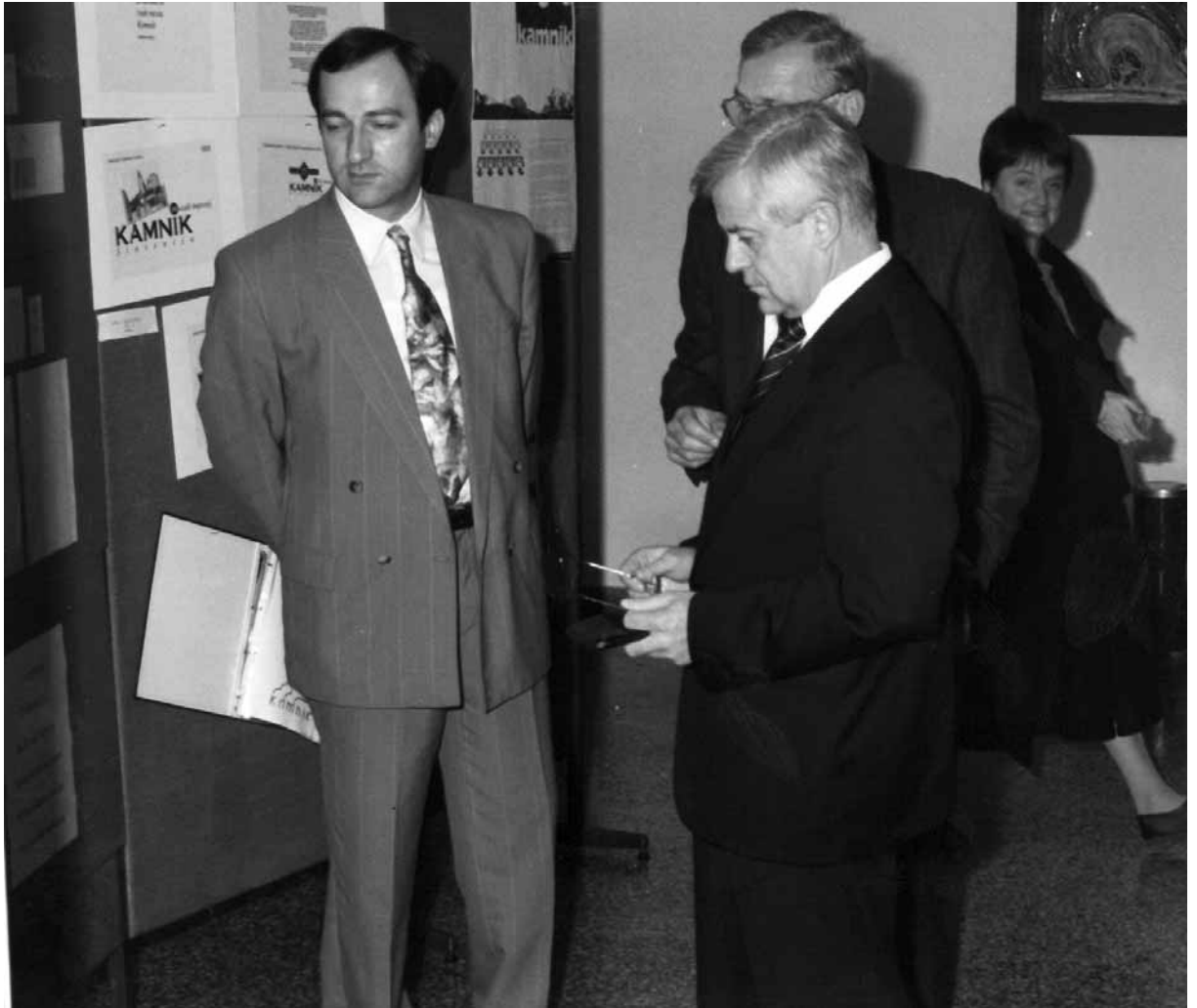
V prvem obdobju, od pomladi 1990 do konca leta 1992, ko sem bil imenovan za predsednika IS, je imel IS v dveh letih in pol 135 sej. Zadnja je bila 2. decembra 1992 in v tem obdobju smo sprejeli 1362 sklepov. Po imenovanju 9. decembra 1992 je imel IS 16. decembra prvo sejo in potem do 29. decembra 1994, torej v 2 letih, 104 seje, na katerih smo sprejeli 1071 sklepov. Delali smo veliko. V obdobju od leta 1990 do 1994 sem hodil spat ob polnoči, enih, zjutraj ob šestih pa smo šli naprej, konec tedna pa še na različne otvoritve in prireditve. Bilo je naporno, vendar lepo, in menim, da tudi uspešno.

Moja parola je bila, da kakor moramo biti uravnoteženi med seboj, moramo iskati soglasje tudi v prostoru in uravnotežiti razvoj v občini. Sledili smo celostnemu razvoju. Z različnimi spodbudami smo podpirali obrt, turizem, podjetništvo, kot na primer z ugodnimi krediti za prenovo starega mestnega jedra, za mlade družine, za kmetijstvo. Skušali smo narediti tudi določene preboje. Vemo, da je v kamniško občino poleg središča spadala tudi Tuhinjska dolina, del proti Stranjam in Komenda z

Odprije obnovljene podružnične šole v Mekinjah (november 1993). Mihael Novak je skupaj z Marijo Reba, predsednico Krajevne skupnosti Mekinje, odprl obnovljeno podružnično šolo v Mekinjah. (Foto: arhiv Mihaela Novaka)

Sprejem Milana Kučana, takrat še predsednika predsedstva RS, v prostorih občine Kamnik (Foto: arhiv Mihaela Novaka)

okolico. Bil sem prepričan v koncept, da morajo ta področja biti močna in da Tuhinjska dolina potrebuje samostojno osnovno šolo. To se mi je zdelo nadvse pomembno.

Sprejeli smo program investicij v šolstvu in šli v izgradnjo osnovne šole Šmartno v Tuhinjski dolini. Leta 1994 je bila podpisana pogodba, leta 1995 se je gradnja nadaljevala in tako je potem Tuhinjska dolina s šolo in gasilski domom v Šmartnem dobila pravo središče.

V letu 1994 smo poleg šole v Šmartnem naredili korak naprej tudi na področju kulture in otroškega varstva. Glede denacionalizacije vrtca je prišlo do poravnave z Župnijskim uradom Kamnik. Novi trg je doživel pomembno konsezualno uskladitev s krajani in z investitorjem, rezultat pa je bil projekt in ureditev otroškega varstva. Naslednji korak je bilo dogovarjanje s Kikom Kamnik za kulturno dvorano.

Na področju gospodarstva je bil sprejet izvedbeni akt za golf center in za terme v Snoviku. Dane so bile možnosti, da Kamnik dobi terme in golf, s tem pa nove spodbude za turizem.

Tako smo šli v plinifikacijo, investirali v šolstvo, otroško varstvo, kulturo, komunalno infrastrukturo, spodbujali turizem, obrt, kmetijstvo ... Moj cilj je bil vedno: delati za ljudi zaradi ljudi in pripraviti potrebna izhodišča za možnosti hitrega nadaljevanja razvoja za nami. Vedno smo sledili uravnoteženju, in to na vseh vsebinskih področjih v prostoru. Spominjam se, kako so bili ljudje zadovoljni, še zlasti tam, kjer so se čutili do tedaj zapostavljene, na primer ob asfaltiranju ceste na Vranji Peči. Takrat sem začutil, da je poplačan ves trud, ko sem videl zadovoljstvo in hvaležnost ljudi, ki so srčno sodelovali s prispevki in z delom.

Mihael Novak in Janez Stražar v pogovoru z novinarjem Matjažem Brojanom (Foto: arhiv Mihaela Novaka)

Takšnim programom in ciljem smo takrat sledili tudi z denarnimi spodbudami v občinskem proračunu. Ob investicijah in podpori tudi pri komunalni infrastrukturi za ceste, kanalizacijo, pa za šolo, vrtec, kulturo ...

Tako smo sklenili mandat v letu 1994, ko sem se tudi odločil, da ne kandidiram več naprej, torej da ne kandidiram za župana. Z ženo sva imela štiri otroke in po petih letih sem vedel, da moram biti več z družino.

Naše delo so takrat ocenjevali različno. Sam ga danes ocenjujem za uspešno. Preveval nas je velik skupni interes, interes Kamnika, interes občine za občane, za občino. Ni bilo važno, kdo predlaga, važno je bilo, kaj predlaga in kakšne pozitivne skupne posledice oziroma rezultate bo predlagano imelo. Velja namreč, da če se po vsebini stvari enotno podpirajo, je bistveno drugače, kot če se po imenih. Tudi v skupščini se je to odražalo kot osnovno načelo. Pri nas ni šlo za to, da bi z glasovanjem ali preglasovanjem dobili zadostno podporo, pri nas se je gradilo in delovalo na soglasjih. Če ga nismo imeli, smo iskali možnosti, da smo ga dobili v čim večji meri.

Še danes sem prepričan, da če v temeljnih stvareh ni soglasja, potem tudi ni napredka. Vsak mora biti zavestno del skupne zadeve. Mnogi politiki mi pri tem niso verjeli, ker so bili politiki »od včasih«. Sam nisem hotel delati na takšen način in mnogi so mi potem kasneje priznali, da smo znali dobro delati. To se mi je zdela najlepša potrditev, da smo delali prav, ko smo takrat morda na ta način ovrgli nekatere stare vzorce.

Zame sta bila vedno najbolj pomembna človek in pošteno delo. Kasneje, ko sem videl, da se kaj dogaja drugače, mi je bilo težko. Pri našem delu se je velikokrat pokazalo, da smo delali prav, čeprav nekateri morda včasih tega niso razumeli ali pa temu niso pritrjevali. Zato danes s ponosom gledam na takratni čas. Bilo je zelo naporno, vendar zelo lepo. Doživel sem veliko lepega; posebno, ko sem šel ob koncu tedna po občini, ko sem se srečeval in se pogovarjal z ljudmi. Delali smo korektno in nismo gledali na politični prestiž. Prav to mi je še danes v veliko veselje in zadoščenje.

Ko se danes oziram nazaj na naše delo, mislim, da smo bili veliki idealisti, saj nismo delali za to, kaj bomo dobili. Delali smo preprosto s srcem, z idealizmom. Mi smo verjeli v to našo Slovenijo, verjeli smo, da delamo dobro za vse ljudi, za vse Slovence, za državo, za občino, za ljudi in kraje v njej. Tega danes v naši Sloveniji manjka.

Spominjam se, da je včasih kdo iz finančnih logov rekel: »Dajte no bolj korajžno. Več se zadolžite.« Pokazalo se je, da to drži le, če se tako lahko dolgoročni projekt hitreje uresniči in če se potem ta vložek tudi povrne. Sicer pa velja: Živi v skladu z realnimi možnostmi. Zame izguba vrednostnega sistema lahko hitro vodi v življenje prek možnosti. Še sedaj sem ponosen na to, da nismo živeli prek svojih možnosti, da smo bili realni idealisti, čeprav nismo nikdar mislili na to, kako in koliko bomo nagrajeni. Sam danes ne potrebujem pohval. Moje največje zadovoljstvo so zadoščenje, prepričanje in potrditev, da sem delal in naredil prav. Najboljša naložba je tista, ki prinaša razvoj in blaginjo vsem, ne (le) posamezniku. Dokler tega duha ne bo, bo težko živeti.

Sedanja kriza je zato tudi priložnost, da se vrnemo k odnosom in vrednotam, ki so nas Slovence krasile in končno pripeljale k lastni državi. Tako lepo domovino, svojo državo imamo, da moramo spet in bolj sodelovati drug z drugim, drug drugega spoštovati in ceniti dobre odnose ter poštenje.